1893 - 1963
70-ЛІТ ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-6740
Тел.: в Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-9337

РІК LXX. Ч. 116. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 20-го ЧЕРВНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 20, 1963 No. 116. VOL. LXX.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДВІДАЄ ЕВРОПУ З КІНЦЕМ ТИЖНЯ

Вашингтон. — З Білого Дому повідомили 18-го червня, що 10-денна подорож президента Кеннеді до Европи почнеться вже в суботу 22 червня, і Президент в неділю буде вже в Кельні, де разом із канцлером Аденауером буде на Службі Божій в славній катедрі. Повідомлення Білого Дому про плян подорожі Президента свідчить про те, що Кеннеді таки відбуває заплановану подорож, хоч в тих країнах, куди він поїде, мають відбутися зміни урядів. З Кельну Президент виїде в неділю до Бонну автом, де промовлятиме до персоналу американської амбасади, а ввечорі буде на державному прийнятті в канцлера Аденауера в палацу Шавмбургу. В понеділок 24-го червня Президент конферуватиме з канцлером Аденауером, президентом Західньої Німеччини д-ром Гайнріхом Любке та відбуде пресову конференцію. У вівторок Президент має інспектувати військові з'єднання в Ганав, звідки виїде до Франкфурту, де в історичній церкві св. Павла має виголосити найважливішу промову під час цієї подорожі. У вівторок Кеннеді буде у Вісбадені, а в середу 26-го червня виїде до Західнього Берліну, де промовлятиме аж три рази та буде біля муру ганьби. З Берліну Президент відлетить до Дубліну в Ірляндії, де, як можна сподіватися, його ентузіястично вітатимуть, бо він є ірляндського походження. 27-го червня Кеннеді має відвідати ту місцевість, звідки колись його родина виїхала до ЗДА. Це буде великим днем для мешканців Ню Росс Кей і Вексфорду, бо ірляндці є горді з того, що американський президент є їхнього походження. З Ірляндії Президент виїде 29-го червня і полетить до Великої Британії, де конферуватиме з прем'єром Мекмілленом в його нелондонськім мешканні. В неділю 30-го червня Президент буде вже в Італії. Про побут в Італії Білий Дім інформує, що там Президент конферуватиме з президентом Італії та з італійськими провідними політиками. З Італії Президент мав би виїхати 2-го липня. До Вашингтону Кеннеді мав би прибути в ранніх годинах 3-го липня. В столиці Президент затримався б цілий день 3-го липня, а увечері мав би відлетіти до літнього мешкання в Гаянніс Порті, Массачусетс, де плянує перебути 4-го липня та довгий кінець тижня. В Лондоні в політичних колах висловлювали сумніви, чи мав би президент Кеннеді відвідувати Англію після того, як Мекміллен незабаром може відійти від влади внаслідок афери Профумо. Але і Лондон і Вашингтон погодилися в тому, щоб не відкладати запланованої візити.

Сенатор Дірксен загрожує урядовій програмі охорони громадянських прав

Вашингтон. — Провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Еверет МекКінлі Дірксен заявив Президентові, що він не підтримуватиме тих урядових проєктів в справі скасування расового обмеження, які відноситимуться до приватних об'єктів: мотелів, готелів, ресторанів і кін. Дірксен сказав, що примусова десеґреґація тих об'єктів була б порушенням конституційних прав громадян. На думку сенатора уряд повинен за допомогою законів зліквідувати сеґреґацію в школах, публічних парках, відпочинкових публічних місцях, школах і т. п. Ця заява Дірксена свідчить про те, що урядові законопроєкти в справі скасування расових обмежень не мають вигляди на ухвалення, бо південні демократи вже заповіли обструкцію в Сенаті. Президент плянує скасувати загострі приписи екзамену грамотности, щоб можна дістати право голосування. Уряд плянує зорганізувати Комісію Громадянських Прав, які постійно діяла б, і яка реєструвала б всі несправедливості, які не давали б негритянським виборцям виборчих прав. Ліберальні демократи не зможуть самі ухвалити урядових законопроєктів, коли їх не підтримають республіканці. Президент конферував із 243 релігійними провідниками в справі расового зрівняння. Президент розмовляв також із тими губернаторами, з якими ще не обговорював расової десеґреґації.

Кеннеді предкладає Конґресові програму про перевишкіл негритянських робітників

Вашингтон. — Президент Кеннеді має в середу 19-го червня предложити Конґресові свою програму в справі охорони громадянських прав негритянського населення. В цьому законопроєкті є призначена поважна сума, бо аж одного більйона долярів на те, щоб можна було перешколити тих негритянських робітників, які без вишколу не зможуть дістати праці навіть тоді, коли не буде расових обмежень при приниманні на працю. Про пляни Президента повідомив помічник демократичного провідника в Сенаті сенатор Гюберт Гомфрі, який брав участь у конференції Президента з демократичними конґресовими провідниками в Білому Домі. Предложена Конґресові програма має на цілі скасувати расові обмеження в готелях, мотелях, ресторанах, міських парках і т. п. Президент предложив її після того, як сам конферував із різними провідниками, щоб здобути прихильну настанову до своєї програми расової рівности у всіх ділянках життя. Демократи з Півдня заповідають обструкцію.

В АМЕРИЦІ

● **Торговельна Палата ЗДА** домагається, що б Сенат зменшив видатки федерального уряду на три більйони долярів. 1 800 000 000 мали б втяти із департаментів праці і здоров'я, виховання та добробуту, а 1 200 000 000 треба б зредукувати з видатків уряду на допомогу школам.

● **В Палатній Підкомісії Видатків** конґресмен Джан Дж. Руні, який її очолює, твердив, що під час побуту в Польщі він ствердив, що там малохто слухає передач „Голосу Америки", і тому шкода видавати гроші на ці радіоавдиції. Але директор Інформаційної Аґенції ЗДА Е. Р. Морров казав протилежне, кажучи, що авдиції „Голосу Америки" є призначені для більше освічених слухачів. Руні казав, що передачі треба достосовувати до рівня селян, бо прокомуністична інтеліґенція не дасть настроїтися проти режиму Ґомулки.

● **Канадійський міністер здоров'я і добробуту 38-річна Джулія Верлин ЛяМарш** —повідомила, що вона припиняє куріння цигарок, бо хоче вести кампанію проти куріння і тому мусить дати добрий приклад. Вона викурювала денно дві пачки королівських цигарок із фільтром. Вона має скликати конференцію провінційних міністрів здоров'я та представників тютюнових компаній, щоб обговорити протитютюнову кампанію .

● **Уряд Публічного Здоров'я** стверджує, що цього року відсоток осіб, що померли внаслідок інфлюенци в березні цього року був найвищий від 1947-го року, коли була велика пошесть інфлюенци.

НА ОСЕЛІ СУМА ВШАНУВАЛИ ГЕРОЇВ УКРАЇНИ

Еленвіл, Н. Й. (Пресбюро СУМА) — Тут на відновленій, залитій зеленню сумівській Оселі 15 і 16 червня ц. р. при масовому здвизі українців відбулося вшанування пам'яті героїв визвольної боротьби України: Симона Петлюри, Євгена Коновальця, Тараса Чупринки, Степана Бандери і всіх тих, що склали на вівтар Батьківщини найбільший людський скарб — життя. У суботу відбулася символічна ватра. Вона розпочалась під звуки могутньої пісні Франка-Лисенка „Вічний революціонер", після промовців дав концерт дівочий хор Осередку СУМА в Ню Йорку. Наступного дня, в неділю, автобуси і авта з різних міст і стейтів вкочуються один за одним під святково прибрану браму. Всюди сумівці й сумівки в одностроях, а в дорослих на грудях — пам'ятковий жетон з зображенням полк. Є. Коновальця і написом: „Поклін Героям, 1938-1963, Є. Коновалець". Цей жетон випустили Організації Визвольного Фронту у ЗДА, що були організаторами святкувань. Сонце заливає Оселю; золотом горить на тлі зелених гір наш тризуб, що завершує величний Пам'ятник Героям на високій горбовині. Під Пам'ятником Героїв — великий березовий хрест і похідна польова каплиця з іконою. Святково прибрана громада чекає на прибуття Владики Преосв. Кир Йосифа Шмондюка, Єпископа Стемфорду. Владика прибув в асисті всч. оо. Л. Гузара і Е. Монастирського. Співає хор. Довгими лавами йдуть гості й сумівці, з прапорами від різних організацій, до підніжжя Пам'ятника Героям. Один з майстрів українського кіно, інж. Юрій Тамарський, фіксує похід на плівці. У своїй проповіді Владика говорив про природні права людини і народу на вільне життя, а також про обов'язки людини і народу. (Повний текст проповіді був надрукований у попередньому числі „Свободи").

У другій частині програми, що її вів І. Винник, після відспівання американського і українського гимнів (хор під дириґуванням п. М. Кормелюка), представники різних українських організацій поклали вінки перед пам'ятником Героям, а присутні однохвилинною мовчанкою вшанували пам'ять тих, які згинули в боротьбі за волю України.

Д-р Михайло Кушнір, голова Головної Виховної Ради СУМ, підкреслив у промові, що в українському народі є глибоке відчуття зв'язку між минулим і сучасним, а таке відчуття притаманне лише повноцінній нації. Схарактеризувавши постать сл. п. полк. Євгена Коновальця, доповідач закінчив доповідь закликом: „Борітеся і тривайте!"

З успіхом виступали Ансамбль Вандуристок Осередку СУМА під кер. п. М. Данилова, в барвистих українських строях, чоловічий і мішаний хори під дириґуванням М. Кормелюка. На закінчення свята — після хвилюючої групової деклямації сумівського юнацького гуртка з Нюарку (керівник сот. Ю. Коновів) „Присвята Героям" — співав мужеський хор Осередку СУМА з Ню Йорку. Так у 25-річчя трагічної смерти полк. Євгена Коновальця, українські маси на Оселі СУМА біля Елленвіл згадали тих, які загинули в ім'я української і загальнолюдської справи, бо, — як казав їх Ектселенція Кир Йосиф у проповіді, — право людини і народу на вільне життя, на свободу — це Богом дане природне право.

Пропонують продовжити час активної служби резервістів

Вашингтон. — Палатна Комісія Збройних Сил, яку очолює конґресмен демократ із Джорджії Карл Вінсон, пропонує продовжити активний вишкіл тим воякам збройних сил, які голосяться до військової служби в Крайовій Ґвардії. Військову службу можна відбувати в армії, і тоді вона триває два роки. Її можна відбувати в Крайовій Ґвардії, і тоді кожний піхотинець мусить відбути 6-місячний вишкіл, а після того він продовжує свій вишкіл тим способом, що відбуває його служби при кожнім кінці тижня, а літом має довші військові вправи. Під час берлінської кризи в 1961-му році виявилося, що цим способом вишколені вояки не могли відразу бути приділені до боєздатних військових з'єднань, і тому представники Департаменту Оборони пропонують, щоб вишкіл тих що голосяться до Крайової Ґвардії, тривав не 6 тільки 18 місяців. Це відноситься головним чином до тих вояків, які мусять відбути окремі вишколи, що їх підготовляють до служби як спеціялістів.

Подорож до Марса хвилює науковців

Ню Йорк. — Американське Астронавтичне Товариство на спілку з Крайовою Аеронавтичною і Космічною Адміністрацією зорганізувало в Денвері, Колорадо, дводенний симпозіюм, темою якого була майбутня подорож до Марса. Очевидно, що про цю справу говорили в рамках можливости, долаючи до тої умовности ще й те, що подорож до Марса могла б відбутися аж після того, як відбудеться успішний лет до Місяця. Оптимісти казали, що людина могла б висісти на Марсі найскорше в 1970-их роках, а песимісти думають, що це може статися найвчасніше в 1980-х роках. Найбільшою перешкодою лету до Марса є брак відповідної сильної ракети підсилювача; але дехто гадає, що найнепевнішим чинником в цій експедиції до Марса може бути сама людина. Ще й досі не знати, як впливатиме на здоров'я людини довший побут в районах, де панує невагомість, де людина „нічого не важить". Цю справу реферував лікар Космічної Аґенції д-р Доналд Йонґ. На подорож до Марса і назад треба б коло одного року. Досвіди виявляють, що вже після 6-ох або 7-ох тижнів побуту в кабіні слабнуть м'язи в астронавта; капілярні стінки стають крихкі і можуть легко зломитися, а на стопах можуть появлятися кровотечі. Циркуляція крови сповільнюється, і можуть наставати сціпи крови, вона витрачає вапно, і послаблюються її кістяк. Всі ці речі треба б ще докладно вивчати: і машину і людину, які мали б летіти до Марса.

Айзенгавер про виборчі кличі

Герші, Па. — Колишній президент Д. Д. Айзенгавер промовляючи на республіканських зборах, закликав республіканців підготовлятися до того, щоб не допустити до перевибору Кеннеді на президента в 1964-му році. Він вказував на те, які то блискучі обітниці складав Кеннеді в 1960-му році і що з тих обіцянок вийшло. Кеннеді казав тоді, що ЗДА потребують „енергійного президента"; що треба наздогнати СССР в ділянці керованих ракет; що „наша країна мусить іти вперед", і т. д. Що з того всього впродовж трьох років здійснилося за президента Кеннеді, запитував Айзенгавер. В справі охорони громадянських прав Айзенгавер сказав, що для республіканців „права людини" — є живою доктриною, а дехто хоче робити з цієї програми політичну відскочню, щоб здобувати політичні впливи в країні.

4 КАНДИДАТИ НА НОВОГО ПАПУ

Зліва вгорі: кардинал Евгеній Тіссеран, декан Святішої Колегії кардиналів, кардинал Альойзі Масселля, шамбелян Католицької Церкви і її тимчасовий керівник; внизу зліва: кардинал Жейм Копелльо і кардинал Альфредо Оттавіяні. Очевидно, що поза ними є також інші кандидати і що вислід голосування на „конкляве", яке почалось в середу 19 ц. м., ніхто не може передбачити.

Альдо Моро зрікся місії творення нового уряду в Італії

Рим. — Десиґнований на прем'єра генеральний секретар італійської Християнсько-демократичної партії Альдо Моро зрікся на руки президента Антонія Сені тієї місії, ствердивши, що з відмовою лівих соціялістів Пієтра Ненні підтримати його центро-лівий уряд — він утратив потрібну парляментарну базу. Таким чином криза уряду в Італії, яка триває від 16 травня ц. р., коли-то димісіонував уряд Амінторе Фанфані внаслідку втрат, що їх понесла партія християнських демократів в парляментарних виборах, — знову поглибилась. Пієтро Ненні, що зазнав поразку на терені своєї партії, не змігши переконати її у потребі підтримання центро-лівого уряду Альдо Моро, зголосив власну димісію з становища генерального секретаря лівої соціялістичної партії, а разом з ним зреклися своїх становищ 20 осіб в партійному секретаріяті. Ввесь той заколот в політичному житті в Італії породжує велику радість серед комуністів. Їхній орган „Ль'Уніта" виступив із твердженням, що новий італійський уряд мусить спиратися також на комуністичних голосах, себто італійські комуністи форсують тепер концепцію уряду „народного фронту". Вся ця криза тим прикріша для італійців, що 30 червня ц. р. приїздить до Італії президент Кеннеді та що в тому самому дні кінчається бюджетовий рік.

У Німеччині святковано роковини бунту проти східньо-німецького режиму

Берлін. — 17 червня 1953 року робітничі маси в Східньому Берліні та по всій Східній Німеччині перевели масові демонстрації проти тамошнього комуністичного режиму і той вияв бунту здавлено щойно з допомогою совєтського війська. З того часу в цілій Німеччині, зокрема у Західньому Берліні, щорічно відзначають ту дату. 17-го червня ц. р. приїхав з цієї нагоди до Західнього Берліну віце-канцлер Людвіґ Ергард, який стане в цьому році наступником Конрада Аденауера і він як речник уряду і Християнсько-демократичної партії, та західньо-берлінський посадник Віллі Брандт з Соціял-демократичної партії разом виступили на масовому вічі яких 75.000 західніх берлінців. Обидва промовці апелювали до духової єдности всіх німців. Едгард крім цього апелював до Нікіти Хрущова, щоб той „виявив світові свою політичну мудрість і признав свободу тим німцям, над якими вони (Совєти) панують". Він ствердив, що совєтська політика у відношенні до Німеччини програла. Віллі Брандт, який недавно вернувся з Америки, натякав на зміну політики ЗДА, яка ніби змагає до порозуміння з СССР, щоб зупинити перегони у збросні.

ЗДА можуть вжити відплатних засобів проти митної політики Европи

Вашингтон. — Державний секретар Дін Раск признав на Комісії для закордонних справ Сенату, що коли б західньо-европейський Спільний Господарський Ринок продовжував свою дискримінаційну політику у відношенні до експортованих до Европи американських хліборобських продуктів, то ЗДА „відкличуть концесії, дані вже тим країнам". До Спільного Господарського Ринку належать Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ. Балянс у торгівлі хліборобськими продуктами між ЗДА й названими шістьма країнами дає річно коло 800 мільйонів дол. Митні бар'єри, що їх пробує здвигнути проти імпорту американських хліборобських продуктів головно Франція, поважно загрожує американському хліборобству. На тому засіданні сенатської Комісії знову гостро критиковано вимогу Президента нових 4.500.000.000 закордонної допомоги на рік, що починається від 1 липня ц. р. Демократичний сенатор Вейн Морз заявив державному секретареві, що рецепта Уряду стосувати „терпеливість" у відношенні до західньо-европейських союзників, які вимагають від Америки непропорційно великих тягарів військового й господарського характеру та самі стосують еґоїстичну й неприхильну митну політику супроти Америки, що ця рецепта несприйнятлива для Сенату. Загально вважають, що Сенат значно „зріже" згадану квоту закордонної допомоги.

80 КАРДИНАЛІВ РОЗПОЧАЛИ ВИБІР НОВОГО ПАПИ

Рим. — В середу 19 червня ц. р. розпочалось „конкляве", себто тайне і від зовнішнього світу відокремлене зібрання Святішої Колегії кардиналів задля вибору нового Папи, на місце померлого 3 червня ц. р. Папи Івана XXIII. Вже на передодні, у минулий вівторок, з'їхались до Риму 80 кардиналів із 29-ох країн. Таким чином тільки два кардинали не братимуть участи в конкляве: Карльос Марія де ля Торре з Еквадору, який є поважно хворий, і Йосип Міндсенті з Мадярщини, який від осени 1956 року живе в американській амбасаді у Будапешті і не хоче виїздити до Риму без ґарантії на право повороту та особистої безпеки. Це найчисленніше конкляве в історії Католицької Церкви. В конкляве з 1958 року, на якому був обраний Папа Іван XXIII, були приявні 51 кардинали з 21 країн, а в конкляве з 1939 року, де обрано Пія XII, було 59 кардиналів з 16 країн. На теперішньому зборі кардиналів у великій меншості є італійські кардинали: тільки 29 супроти 51 неіталійських. У році 1939 — 32 італійські кардинали мали більшість, бо було тоді тільки 27 не-італійських. З-посеред учасників теперішнього конкляве 26 кардиналів походить з поза-европейських країн. У ширшому понятті конкляве охоплює не тільки кардиналів, які засідають в Сикстинській каплиці собору святого Петра, але й так званих конклявістів, себто секретарів чи служників окремих кардиналів. Кожний кардинал має право на одного конклявіста, а хворі кардинали на двох. Крім них у відокремленні житимуть кухарі, стрижії, лікарі, дентисти, робітники, прислуга і т. д., себто всі ті, які можуть бути потрібні, коли б конкляве затяглось на довший час і приявні на ньому кардинали захворіли чи потребували іншої допомоги. Коло 200 конклявістів заприсяжено в каплиці св. Павліни, що вони зберігатимуть тайну щодо всього, що діється на конкляве та що не служитимуть за посередників для нікого з зовнішнього світу і в найменшій мірі не впливатимуть на кардиналів щодо кандидатур на Папу. Перше голосування відбудеться в четвер 20 ц. м. вранці, при чому кожного дня будуть відбуватися по два голосування перед полуднем і два пополудні. Для вибору треба двох третіх всіх голосів, себто 54. Пій XII і Іван XXIII уточнили в усіх подробицях процедуру вибору та визначили три можливості для обрання Папи: відразу в першому голосуванні через одностайне проголошення нового Папи, що практично є річчю виключеною, — через т. зв. „компроміс", себто комісію 5-7 кардиналів у випадку безнадійної сліпої вулиці, в яку зайшло б конкляве, та через більшість двох третіх. Вважають за річ певну, що береться на увагу тільки цей останній шлях, — нормальне голосування. Після того, як кожний кардинал випише на картці призвище свого кардинала, він встає з свого фотелю і підходить перед престол у каплиці на тлі безцінного фреска Мікельанджельо „Страшний Суд" і приклякнувши бере символічно Христа за свідка, що діяв згідно з своєю совістю для добра Церкви. Перед кожним голосуванням відбувається коротка молитва до Святого Духа, щоб він осіяв уми приявних та керував їхнім голосуванням. Після невдачного вибору насилюються всі картки на нитку і спалюються з домішкою мокрої соломи й хемікалій, що дають разом чорний дим, а після успішного голосування спалюються їх з домішкою хемікалій, які дають білий дим. Коли кардинал, що дістав дві треті голосів заявив свою згоду прийняти вибір, його зодягають відразу в приготовані у трьох розмірах папські ризи і він виходить на балькон, щоб уперше дати благословення „урбі ет орбі" — світові і місту.

„Восток V" тратить на швидкості і наближується до Землі

Москва. — Кабіна з совєтським астронавтом підполк. Валерієм Биковським, звана офіційно „Восток V", тратить помітно на швидкості та наблизилась до Землі на 99 миль. Тому фахівці висловлювали вже у вівторок 18 ц. м. переконання, що ту кабіну стягнуть на Землю впродовж найближчих годин. Після того як Биковський перебув у космосі 4 дні і 7 годин, він побив всі дотеперішні рекорди астронавтів, обкруживши Землю 71 раз та зробивши коло 1.900.000 миль. Майор Адріян Ніколаєв перебував в серпні мин. року в космосі 3 дні 22 години і 22 хвилини та окружив Землю 64 рази. Валентина Терешкова наприкінці свого другого дня перебування у космосі окружила була Землю 40 разів. Американський астронавт майор Гордон Купер перебував у космосі 34 години й окружив Землю 22 рази. Всупереч першим заповідям, що ті дві кабіни можуть „зустрітись" у космосі — вони щораз віддалюються одна від одної. Обоїх астронавтів показувано знову на телевізії. Вони буцім-то не виявляли втоми і повідомляли, що апаратура діє правильно. Про час, коли вони мають закінчити свою місію, нічого не повідомлено, як теж нічого не сказано, яке місце визначено для їхнього висаду.

У СВІТІ

● **Генерал Лев Прхала,** — міністер, який окрему ролю відіграв в історичних днях проголошення самостійности Карпатської України, помер в малому містечку Фельдбах в Австрії в минулому тижні у віці 71 р. Після окупації нацистами ЧСР ген. Прхала зорганізував чеський леґіон проти гітлерівської Німеччини, але — за його твердженням — 15 000 його вояків схопили большевики, а він сам утік до Франції, а відтак до Англії, де став головою Чехо-Словацького Народного Комітету в опозиції до Едварда Бенеша, якому закинув зраду і загирення самостійности ЧСР.

● **Тереза Стратас** — сопран Нюйоркської Метрополітальної опери, співаючи, як гість, в Чайковського „Евгенії Онеґіні" в Большому театрі у Москві минулого тижня, перервала свій виступ посередині вистави, обурившись на неприхильно-холодне відношення збоку московської публіки. Канадійський амбасадор в Москві Арнольд Смит даремно апелював до неї як канадійської громадянки, щоб вона закінчила вечір. „Якщо це завжди така авдиторія у Москві — заявила співачка — то добре було б усю її вислати в стратосферу". Вона відлетіла першим літаком назад.

● **Колишній член місії Ізраїлю до Об'єднаних Націй, Артур Ліверан** — дістав постійну працю в Секретаріяті тієї установи, як секретар Пенсійної Ради, — фактично директор великого Пенсійного Фонду — існуючого там для всіх службовиків централі ОН та їх численних Аґенцій.

● **У Мадриді, столиці Еспанії** — перебував на відпочинку та з 4-денними відвідинами у тамошніх керівних осіб, колишній республіканський віцепрезидент Ричард Ніксон. Він хвалив демократичного президента Кеннеді, що той виключив расову проблему в ЗДА із партійної полеміки і боротьби.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mony orders вис тавляти на: "Svoboda"
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Школа без молитви

Проблема молитви в американських публічних школах існує не від сьогодні. Але тепер сказав своє слово Найвищий Суд: молитва в публічних школах, в його опінії, не згідна з постановами Конституції. Опінія Суду була майже однозгідна, бо з усіх дев'ятьох суддів тільки один, Поттер Стюарт, був іншої думки, але й він у виясненнях свого становища сказав, що релігійні церемонії в публічних школах могли б порушувати гарантовані Конституцією права опозиціонерів, інакомислячих. Суддя Том Кларк, повідомляючи про цю опінію Суду, подав довші вияснення, які зводяться приблизно до того, що визнання молитви в публічних школах за незгідне з постановами Конституції ще не означає, що ці школи мають бути безбожні. Навпаки, школи повинні зберігати й розвивати християнські традиції американського народу, в них можуть навіть навчати релігії в рямках навчання історії чи літератури, але релігійну церемонію, себто молитву, треба вважати за незгідну з Конституцією, яка визначає „невтральність" уряду-держави у відношеннях між людьми і релігією. В дальшому суддя Кларк вияснив: „У нашому суспільстві релігія займає високе місце, здобуте довгою традицією довір'я до дому, церкви і непорушної твердині серця та думки кожної особи. Гірким досвідом ми прийшли до переконання, що уряд не повинен переступати цієї твердині, без уваги на те, в яких цілях: допомагати чи протиставитись, приспішувати чи сповільнювати. У відносинах між людиною і релігією держава твердо зобов'язана до невтральности . . .

Безпосередньою причиною цього рішення Найвищого Суду є відклик кількох громадян із стейтів Меріленду і Пенсилвенії, які процесувалися проти того, що в школах, до яких ходять їхні діти, відмовляли на початку навчання Господню молитву „Отче наш" або читали уривки з Біблії. Проте, справа молитви в публічних школах уже має далеко довшу історію. Найвищий Суд, видаючи свою оцінку, не висловлював своєї опінії про те, чи така постанова є добра чи зла. Він мав тільки одне завдання — дати правильну інтерпретацію постанов Конституції. Очевидно, що й відносно того рішення, яке Суд видав, думки дуже поділені. Іншої думки, як сказано, був навіть один із членів Суду. Негайно після того, як рішення Суду подано до відома, звернено увагу, що воно стосується і до Конгресу, в якому кожну сесію починається молитвою. Провідники Конгресу негайно заявили, що їм і „не сниться" змінять дотеперішню практику і достосовуватись до рішення Суду щодо молитви в публічних школах.

Різкий поділ думок зарисувався не тільки між загальною публікою, але й серед релігійних та церковних провідників. Із дотеперішніх голосів видно, що проти рішення Суду має свої застереження, а зокрема, Католицька Церква. Деякі з репрезентантів Протестантських Церков та деякі з рабінів привітали опінію Суду, інші ще не висловили своєї опінії.

Очевидно, що Найвищий Суд найбільш компетентний інтерпретувати Конституцію та її постанови. Це він зробив і тепер. Але Конституцію ухвалювали люди, і її вже багато разів доповнювано. Вважаємо, що в такій країні, як Америка, і в таких обставинах, в яких тепер живе світ, ведучи смертельний змаг з безбожницьким большевизмом, наші діти повинні починати свою щоденну науку молитвою, як і всі дорослі повинні з Богом братись до кожного діла. Якщо Конституція стоїть тому на перешкоді, то вона має бути відповідно доповнена. Тим часом Конґрес повинен знову взяти на свій порядок і якнайшвидше схвалити постанову про федеральну допомогу парафіяльним школам, в яких немає жадних конституційних обмежень для того, що повинно бути першим у житті кожної дитини і кожної людини: молитви до Бога.

Криза в Англії

Сумний парадокс у тому, що саме в Англії, яка славиться суворістю моральних засад у публічному житті та глибокою релігійністю, постала поважна політична криза внаслідок аморальної поведінки одного з членів уряду. Правда, деякі коментатори не бачать внутрішньої суперечности в тій події: саме тому, твердять вони, що англійці є пуританами, коли йде про суспільну мораль, „афера Профумо" так глибоко струснула урядом, парляментом і всією публічною опінією. Циніки зводять всю ту британську кризу до філософічної пригадки французів, де шукати причини кожного великого клопоту: „шерше ля фам" — шукайте жінки. Але рацію має президент палати лордів, коли обурюється, що взагалі могла скластися така ситуація, в якій дівчина легкої поведінки і легкодушний мужчина могли потрясти державним життям .

Формально ця криза ніби закінчилась голосуванням ,що відбулося в палаті громад у минулий понеділок. Уряд Гаролда Мекміллена дістав більшість 321 голосом проти 252, і не було ні одного члена парляменту, який поставив би під сумнів персональну чесність та добрі у відношенні до державних інтересів інтенції самого прем'єра. Але в цьому випадку ще раз потвердилась правда, що в політиці рішає не інтенція, а — практичний наслідок. Прем'єр Мекміллен твердив, що він навіть не припускав, що довголітній член парляменту, досвідчений політик, колишній заслужений старшина, загально шанований міністер, член англійської аристократії свідомо обманює його, уряд і парлямент; що той 48-літній жонатий мужчина наражує не тільки своє родинне життя та свою кар'єру, але й добру славу своєї партії, уряду і країни — задля дівчини, яка в той самий час втримувала близькі зв'язки з совєтським морським аташе! Нема ніякого сумніву, що Мекміллен був найглибше потрясений, коли той самий його міністерський колеґа, якому він так вірив, публічно признався, що він усіх обманював. Але рацію мають і всі ті опозиціонери, які твердять, що відповідальним за порядок в уряді є прем'єр, і що його не виправдує та обставина, що він не знав і не підозрівав, коли внаслідок того незнання і тієї легковірности сталося нещастя.

Тому, хоч уряд прем'єра Гаролда Мекміллена залишився ще при владі, пресові коментатори в загальному погоджуються, що це — кінець кар'єри того державного мужа, кінець правлінню Консервативної партії в Британії, бодай на найближчу каденцію, почавши від виборів, які вірогідно відбудуться влітї наступного року. Загально сумніваються, чи до того часу настрої зміняться настільки, щоб консерватисти могли виграти вибори, тим більше, що вони програвали доповняльні парляментарні та громадські вибори в Британії ще задовго перед „аферою Профумо". Тому вже тепер актуальним стає питання, яким шляхом піде британська політика за прем'єрства Гаролда Вілсона, який був лідером лівого крила соціялістичної Партії Праці. Своїми недавніми відвідинами у Вашинґтоні і зараз після того у Москві він вже тепер приготовляє собі ґрунт в міжнародному світі. Хоч британські соціялісти напевно не менші патріоти своєї країни, як консерватисти, вони ще більше будуть рахуватися із співіснувальною та пацифістичною течією. І це куди поважніша справа, аніж любовні пригоди Кристини Кілер з британським міністром і совєтським капітаном.

Михайло Кидимний

ЗУСИЛЛЯ, ЗВЕДЕНІ НАНІВЕЦЬ

Кільна місяців тому міністер фінансів Бразилії, Франсіско Сантіяґо Дантас, виступаючи перед промисловими й сільськогосподарськими продуцентами вирішального в економіці країни естада Сан Павльо, речево з'ясував тяжку ситуацію країни і визначив заходи, що мали б цю ситуацію рятувати.

Міністер сказав, що коли й далі зростатиме дорожнеча, а уряд випускатиме щораз більше грошей та підвищуватиме заробітні платні, то на кінець поточного року бразилійська економіка прийде до катастрофи. Щоб цього не сталося, Сантіяґо Дантас умовляв продуцентів не підвищувати цін на свої вироби, а уряд із свого боку стримає підвищення платень та надавання тих банківських кредитів, які заплутують і ускладнюють фінансовий стан.

З конкретними числовими показниками в руках Сантіяґо доводив, що продуценти, після сплачення всіх коштів, зв'язаних з оплатою робітників за працю, постачальників за сировину чи півфабрикати та амортизації машин, дістають понад 100% чистого зиску. Для них досить, і вони мають змогу спокійно почекати, „пересидіти" з такими баришами.

Говорячи про платні, міністер мав на увазі військовиків та федеральних урядовців, бо робітники та різні прирівняні до них категорії бюрових працівників мали вже з нового року підвишення так званої „мінімальної платні" („саляріо мінімо") до 50% понад попередню. Він ще висунув думку про конечну потребу заборонити федеральним урядовцям, особливо правникам, займати по кілька посад відразу. У Бразилії доходить навіть до таких парадоксів, що десь на провінції можна зустріти прокуратора, адвоката, а до того ще й директора державної гімназії — в одній особі. Тож як кумедно виглядає, коли та сама особа обвинувачує і захищає якогось проступника перед судом!

Наполягав міністер і на забороні всім державним урядовцям провадити власні підприємства, в яких вони витрачають куди більше часу,ніж на державній праці. До того ж, деякі високі урядовці, як, наприклад, колишній губернатор естада Парани, Мойзес Люпіон, не відрізняють державних коштів від власних, розбудовуючи свої підприємства за рахунок безвідсоткових банківських кредитів, а то й „позик" з федеральної скарбниці. Така „практика" дістала вже спеціяльну назву: „кальорзіньо да ґоверно", тобто „державна теплота".

Легко придбані кредити йдуть також на закупівлю закордонної валюти, яку перетримується такими особами в закордонних банках. Коли надходить реченець сплачувати кредит банкові, вони дістають новий кредит в іншому банку. І так — без кінця.

Міністрові фінансів, чи не вперше в історії Бразилії, пощастило тоді домовитись із продуцентами в Сан Павльо про стримання дорожнечі. Поїхавши до ЗДА та домовившись у Вашинґтоні про фінансову допомогу Бразилії в рямцях американського Союзу для Поступу, Сантіяґо і в уряді і в парляменті домагався, щоб цю допомогу використовувано ефективно і за призначенням, тобто для розбудови та зміцнення промисловости, сільського господарства, поширення культурно-освітніх закладів і т .ін., а не „розподілялось" по приватних кишенях.

Саме в той час військовики та федеральні урядовці вимагали підвищення платні на 70%. Уряд і парлямент, враховуючи арґументи міністра фінансів Сантіяґо Дантаса і тих, які його підтримували, а саме міністра плянування Сельсо Фуртадо та військового міністра генерала Амаурі Круеля, погоджувалися названим категоріям працівників підвищити платні на 40%. Після довгої боротьби з керівниками професійних синдикатів і різними військовими клюбами, парлямент затвердив, а президент Жвон Гулярт підписав декрет про таке підвищення платень.

Але урядового декрету військовики й федеральні урядовці не прийняли. Надзвичайно багато завинив в цьому шваґер президента, федеральний депутат „лівого" напрямку Леонель Брізоля. Він дійшов навіть до того, що з балькону парляменту привітав демонстрантів, які домагалися не менше, як 70-відсоткової підвишки, і всіляко нацьковував їх проти парляменту і уряду.

У багатьох містах відбулися „загальні збори" сержантів та нижчих офіцерів, які гостро критикували фінансову політику міністра Дантаса та становище військового міністра, ген. Круеля. На цих зборах ставили навіть питання про усунення ген. Круеля з армії. А в Ріо де Жанейро один сержант, Мануель де Сільва, ні з того ні з сього прибіг до чілійського посольства і склав прохання признати йому право азилю. З приміщення посольства цей сержант звернувся до армії й народу з відозвою, в якій . . . не сказав нічого путнього. Вся його відозва звелася до того, що він, мовляв, підтримує президента Ґулярта, але не може погодитися з діяльністю високих урядових сфер.

У чілійському посольстві примітивному сержантові з'ясували, що в Бразилії нема ніяких політичних заворушень, його особисто ніхто не переслідує і взагалі він не має ніякого виразного політичного обличчя. Тому Мануелеві да Сільві в проханні відмовили і видали його представникам військової комендатури в Ріо де Жанейро. Репортерам часописів цей „революціонер" міг лише поскаржитися . . . на біль голови та крайню перевтому від „політичної діяльности".

Всілякі „ліві" елементи почали нападати на Сантіяґо Дантаса, Амаурі Круеля і Сельсо Фуртадо за їхні заходи в справі оздоровлення економіки країни. До того ще в різних містах розпочалися страйки.

Зрештою, уряд заломився. Скликано спеціяльне засідання всіх міністрів, але на нього не з'явилися ні Сантіяґо Дантас, ні Сельсо Фуртадо, ні генерал Амаурі Круель. На тому засіданні обговорювали

(Закінчення на стор. 3-ій)

Д-р Богдан Олесницький

ПЕРЕД З'ЇЗДОМ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ

22 і 23-го червня цього року відбудеться на Союзівці черговий З'їзд Делеґатів Українського Лікарського Т-ва Північної Америки. У цьому „соймику" візьмуть участь не тільки умандатовані представники 13-ох Відділів УЛТПА з різних осередків ЗДА і Канади, але також численні лікарі , що їх тягне до рідного середовища і що своєю присутністю на організаційних та наукових конвенціях УЛТПА засвідчують свою приналежність до української лікарської спільноти.

Тоді як наукові з'їзди українських лікарів відбуваються звичайно на теренах осідку поодиноких Відділів УЛТПА — і, як досі, мали місце в Клівленді, Шикаґо, Торонті та Дітройті — З'їзди Делеґатів УЛТПА, згідно із статутом, відбуваються в Ню Йорку, що є традиційним осідком Головної Управи УЛТПА.

Цьогорічний З'їзд уперше відбудеться на Союзівці, яка — попри свою принадність як український ресорт — щораз частіше стає місцем для репрезентативних з'їздів, конвенцій та товариських зустрічей.

УЛТПА є асоціяцією, що статутово та організаційно об'єднує 13 Відділів, які діють в місцях скупчення українських лікарів у ЗДА та Канаді. Під теперішню пору в сумі налічують вони понад 550 членів. З'їзд Делеґатів УЛТПА відбувається щодругого року, і на ньому вибирається Головну Управу, яка має визначати напрямні праці та координувати діяльність усіх Відділів, а також репрезентувати зорганізованих лікарів перед українським громадянством і назовні перед чужими.

За тринадцять років існування УЛТПА з несміливих початків виросло до розмірів одної з поважніших професійно - громадських організацій американсько - канадійської України. Його завданням не є обороняти професійні чи особисті інтереси своїх членів, але — гуртувати, організувати та активізувати їх для громадської праці та жертвенности в користь української справи.

Поступовий розвиток УЛТПА і щораз нові форми діяльности, а також щораз більша індивідуальна участь лікарів у громадському житті та зростаюча їх жертвенність на національні цілі — це найкраща відповідь на несправедливі закиди з деяких кол нашого громадянства, начебто тільки колись наші лікарі були громадянами. Ясно, що анахронізмом було б порівнювати громадські кваліфікації та заслуги сучасного українського лікаря на еміґрації з такими ж прикметами заслужених лікарів - громадян, світлі постаті яких тривко записалися у пам'яті наших земляків, а які в часах політичної займанщини та національно - економічного гніту були не тільки лікарями і піонерами народного здоров'я, але з конечности двигали на собі також тягар політичної, просвітянської та кооперативної діяльности.

Під сучасну пору професійно - інтелектуальний склад нашого суспільства настільки зрізничкований, що для всіх секторів громадсько - політичної діяльности ми маємо достатню кількість кваліфікованих людей, і нема потреби, щоб запрацьований по вуха лікар з самого почуття громадського обов'язку брав на себе тягар, який йому не призначено нести. Це не значить, що нема між нами лікарів, які, попри важку лікарську працю та професійно-громадську діяльність, з уваги на спеціяльне своє зацікавлення беруть активну участь у різних секторах культурного, мистецького, наукового чи політичного життя.

Приглянувшись розвиткові українського життя в ЗДА та Канаді, зокрема від часу, коли приплила сюди хвиля нової еміґрації, не можна не завважити, що занедбаний колись у нашій громаді сеґмент професіоналістів поповнився новими силами, між якими чи не найбільше якраз лікарів, що, перемігши всі труднощі професійного достосування, здобули не тільки широкі можливості професійної праці, але й у великій більшості вибили собі непересічний професійний престиж та справжню пошану у своїй і чужій громаді.

В різних осередках нашого еміґраційного скупчення виростають нові визначні постаті українських лікарів - громадян, які невтомною та повною посвяти працею, високими стандартами знання і професійної етики та гуманним і приязним відношенням до хворих людей не тільки створили собі широку лікарську практику, але через свій особистий професійний і громадський авторитет стали справжніми амбасадорами української справи. Щораз більше молодих українських лікарів, які посвятили себе спеціялізації в такій чи іншій ділянці модерної медицини, стають професорами медичних шкіл і включають себе в ряди дослідників нових обріїв медичної науки.

І коли всі ті молоді професіоналісти та вчені, приречені на життя і працю в чужому принадному середовищі, в умі та в серці залишаються українськими людьми — коли у їх праці, в їх думанні та в щирому ідеалізмі їхньої лікарської особовости існує щось спільне з ідеалізмом та жертвенністю наших великих попередників на рідних землях — то чималу заслугу в цьому признаємо нашій організації, до якої майже всі ті молоді і старші віком українські лікарі належать і яка, без сумніву, мала вплив на формування їх професійного та етичного профілю.

Коли взяти до уваги, що приналежність до УЛТПА є добровільною і не приносить його членам ніякої особистої матеріяльної чи правної користи, то насправді можна радіти з факту, що понад 550 українських лікарів і лікарів-дентистів визнали цю свою приналежність до УЛТПА за національний і моральний обов'язок.

Теперішня Головна Управа УЛТПА під проводом ініціятивного та невтомного д-ра Р. Сочинського відзначила свою дволітню каденцію не абиякими успіхами так по лінії остаточного наладнання адміністративного та касового апарату, що блискуче вдалося д-рам М. Цегельському та Ю. Кушніреві при допомозі фахових технічних сил, як і по лінії дальшої організаційної експансії, про яку свідчить заснування трьох нових Відділів у Ровд Айленді, Массачусетс, Едмонтоні і Монтреалі. Про здорову фінансову господарку Т-ва свідчить не тільки зрівноважений бюджет, але й можливість фінансової допомоги нашим центральним національно-культурним установам, що між них тількищо розділено $800. Окремим досягненням теперішньої Головної Управи є зорганізування — при допомозі організаційного референта д-ра В. Гука — „Медичної Громади" і патронаж, що його УЛТПА прийняло над цим товариством українських студентів медицини американських і канадійських медичних шкіл.

Справжньою гордістю УЛТПА є його журнал „Лікарський Вісник", що від 1959-го року появляється як квартальник. Головним редактором цього журналу під теперішню пору є д-р Тома Лапичак із Шикаґо, що під його незвичайно вмілою редакцією вийшло 6 останніх дуже цікавих чисел. Коли зважити, що всіх чисел „Лікарського Вісника" вийшло вже 29, з того 19 за редакцією д-ра Р. Осінчука, а 4 за редакцією д-ра Я. Восвідки, то це насправді не абиякий вклад, що його передові українські лікарі поза рідними землями зробили в українську медичну літературу і взагалі в науку.

З поправою фінансів УЛТПА також і „Лікарський Вісник" став на міцніших матеріяльних основах і має всі можливості дальшого розвитку — передусім, коли у проводі його редакції погодиться залишитись д-р Т. Лапичак, якого непересічні публіцистичні здібності, ініціятивність та сила громадської персональности здобули собі признання та загальну пошану професійних колеґ.

Слід згадати, що за редакцією д-ра Т. Лапичака, при співучасті д-рів Р. Осінчука та Р. Сочинського, приготовляється до друку великий „Лікарський альманах", що матиме монументальну вартість для історії розвитку українського лікарського життя так на рідних землях, як і поза їх межами.

Коли приглянутись організації українських лікарів та її розвиткові за останні роки, то дуже відрадним явищем є поява щораз нових молодих і ініціятивних людей, що так у Централі, як і в Управах Відділів виходять на провідні становища і своїм наскрізь серйозним ставленням до завдань нашої установи та жертвенною працею у ній дають доказ громадської зрілости та ідейности, яка так дуже корисно відбивається на загальному тлі холодного матеріялізму і байдужости, серед яких приходиться нам жити і працювати.

Цього року в жовтні сповниться 20 років від дня смерти проф. д-ра Маріяна Панчишина, що для нашої ґенерації лікарів і для тих молодших колеґ, яким він у жорстоких умовинах війни дав можливість ще у Львівському Медичному Факультеті зачати студії — став незабутнім символом лікаря - громадянина і який всім нам зумів прищепити свій подивугідний ентузіязм для лікарської праці та шляхетний ідеалізм у відношенні до хворих людей.

Здається мені, що коли б покійний проф. Панчишин повернувся до нас і — як тихий, ніким не замічений обсерватор — засів між нами і приглянувся працям З'їзду Делеґатів УЛТПА на Союзівці, то на його спокійному і завжди погідному обличчі напевно запроменіла б усмішка радости і вдоволення з того, що засіяне ним колись здорове зерно не впало на камінний ґрунт.

Микола Галів

ЦІННИЙ СПАДОК МИКОЛИ КОВАЛЕВСЬКОГО

Микола Ковалевський: *При джерелах боротьби*. Спомини, враження, рефлексії. Накладом Марії Ковалевської, Інсбрук 1960, стор. 717.

(2)

На той час дуже поважною організацією був також ТУП — Товариство Українських Поступовців.

В той же час у Києві, крім українських революційних організацій, існували значно сильніші російські революційні групи соціял-революціонерів і соціял-демократів, які претендували на монопольність політичної думки. Перші з них були за евентуальну автономію України, а другі цілковито її відкидали. Соціял-революціонери заявляли, що наперед треба повалити царат, а опісля можна буде всі справи упорядкувати.

Перед першою світовою війною все життя на Україні почало сильно зростати під оглядом не тільки економічним, але також і політичним. Соціялістичні ідеї, які напливали з Москви, знаходили велике поширення на Україні.

М. Ковалевський, ховаючись від російської жандармерії, опинився в Одесі, де познайомився з цілим рядом визначних осіб, зокрема з д-ром Липою, син якого Юрій Липа став згодом визначним українським письменником. Хоч Одеса була багатонаціональним містом, праця української громади проходила тут куди жвавіше, як у Києві.

Далі М. Ковалевський переїздить до Москви, де вступає до університету на історико-філологічний факультет. В Москві існувала досить велика українська громада. Музично-драматичне товариство „Кобзар" було леґальною українською громадською централею, де зустрічались українці. Тут вперше М. Ковалевський зустрів С. Петлюру.

Українське життя в Москві було вільніше, як на Україні. В Москві існувала сильна українська студентська громада, яка влаштовувала дискусійні вечори. Студенти скептично дивились на університети в Україні, бо там викладали переважно російські реакціонери, серед яких не було учених світової слави. Коли новопризначений міністер освіти Кассо видав декрет про скасування автономії університетів, на це гостро зареагували студенти в Москві, організуючи різного роду маніфестації. Внаслідок того перший голова Української Студентської Громади Федір Гринько був змушений покинути Москву і продовжувати студії у Харкові. Згодом М. Ковалевський зустрівся з Гриньком у Харкові. Він вже тоді був пов'язаний з большевиками і добре орієнтувався в економічних питаннях, хоч студіював філологію. За большевицької влади він співпрацював із М. Скрипником.

На Україні, побіч багатьох організацій політичного і громадського характеру, розростався сильний кооперативний рух. В цьому була велика заслуга проф. Бориса Мартоса. Захопившись ідеями кооперації, Ковалевський виїхав на працю до Полтави. Періодично брав він участь у з'їздах кооператорів, які скріплювали національну свідомість і зорганізованість. З часом ці з'їзди влада заборонила. Кооперативний рух давав можливість утримувати деякі українські установи, фінансувати часописи і взагалі служити українській справі.

Настрої українського народу в той час характеризує наступний епізод. У 1914 році припадало століття з дня народження Тараса Шевченка. Українська громада в Києві рішила гідно відзначити цю річницю, але губернатор заборонив улаштувати академію на честь Шевченка й відправити по ньому панахиду. З приводу цього рішили зорганізувати маніфестацію. Хоч підготова йшла підпільно, поліція виарештувала провідних організаторів. Та не зважаючи на всі труднощі, маніфестація відбулась. Київ ще не бачив такого великого здвигу народу, який напливав з усіх передмість і околиць. Поліція була безсильна протидіяти масам людей, які співали „Заповіт". Це був спонтанний вияв сили народу, готового боротись за свої права.

Як тільки вибухла перша світова війна всі українські організації заборонено. Заборонено також видавати українські часописи, навіть театрові Миколи Садовського не вільно було друкувати афіші українською мовою. Таким чином все українське життя змушене було перейти в підпілля.

Щойно революція 1917 року змінила ситуацію. Початковий період революції — це був час змагань у красномовстві: хто краще говорив, той мав за собою народні маси. Як пише М. Ковалевський, пролетаризація села відстрашувала селянські маси не тільки від російських, але й від українських соціял-демократів. Почало знову формуватись українське суспільно-політичне життя. Відновлено українські газети, фонди на які асиґнували кооперативи.

Заходами Центрального Кооперативного Комітету України почав у Києві появлятись перший український щоденник „Народна Воля". Його первісний наклад у числі 12 тисяч поступово збільшився до 200 тисяч. На той час це вже був поважний наклад. Газета виконувала колосальну освідомчу працю.

В той час у Києві відбулося дві російські демонстрації відмінних політичних напрямків. Одні заступали ліберально-демократичні погляди, а другі проповідували нову революцію. В тій черзі відбулась також українська маніфестація. Народ маршував з морем блакитно - жовтих прапорів. Така маніфестація мала свою вимову для тих, які далі збирались панувати у Києві — Україні.

Автор докладно описує Український Трудовий Конгрес у Києві, де зустрілись сотні українських діячів молодшого і старшого поколінь. На тому тлі проф. Михайло Грушевський був людиною, яка окрилювала і оживлювала українську інтеліґенцію. Він перший — пише М. Ковалевський — надав живого змісту поняттю соборности, він був посднанням ґенерацій і двох частин України — Східньої і Західньої. Селянські з'їзди робили імпозантне враження. На жаль, свідомість наших селян стояла на низькому рівні, хоч швидким темпом зростала.

У книжці представлене широке тло, на якому відбувались перші політичні контакти Української Центральної Ради з провідними російськими колами і урядом у Петербурзі. Автор окреслює російське становище до української справи, вичислює російські і польські часописи, які появлялись в Україні. Крім українських і російських партій, існували тоді в Україні також зорганізовані польські середовища і три жидівські різних напрямків. З жидівських лише одне середовище визнавало право України на незалежність.

Досить широко представлена в книжці організація українських збройних сил. Цьому питанню — пише М. Ковалевський — Центральна Рада присвячувала максимальну увагу. Для того влаштовувано військові з'їзди. На жаль, на тому відтинку було багато труднощів і перешкод: великий брак фахових сил, перевтома вояцтва довгою війною, низька національна свідомість, демобілізаційні настрої — все це відбивалось від'ємно на формуванні військових одиниць. Симон Петлюра, не зважаючи на те, що був цивільною людиною, добре розумів вагу військової організації України.

Автор дуже влучно підмітив, що так при державному будівництві, як і при організації військових формацій була ще одна прогалина — брак розвідки. Якщо б вона була — та напевно не було б в історії наших визвольних змагань трагедії Крут.

Форт Вілліям — Порт Артур, Канада в поклоні Шевченкові

І цього року українське громадянство двох сусідніх міст, Форт Вілліяму й Порт Артуру, спільними силами відзначили Шевченківські Роковини.

Заходом Відділу КУК, який об'єднує усі українські організації, товариства і церковні громади цих двох міст, 25 березня в Екогібишин Авдиторіюм" відбувся Шевченківський Концерт. З доповіддю виступив запрошений гість із Міннеаполіс, проф. Олександер Неприцький-Грановський.

Концерт почався відспіванням „Заповіту" у виконанні з'єднаних хорів — жіночого хору Т-ва Просвіта в Форт Вілліямі, і мужеського ім. І. Франка під дириґуванням Григорія Мигаля. Голова Відділу КУК п. М. Олійник сказав вступне слово.

В першій частині програми виступив жіночий хор Т-ва Просвіта в Форт Вілліямі під дириґуванням Г. Мигаля й пані Сторожук та відспівав три пісні. Пані Тоні Петранюк, відспівала сопранове соло при фортепіяновому акомпаніяменті пані Олі Савчук.

У другій частині програми, діти трьох рідних шкіл разом коло 60 дітей під диригентурою Онуфрія Цукорника і при фортепіяновім акомп. панни Надії Мигаль, відспівали три пісні, уривок із „До Основ'яненка" віддеклямувала учениця Стефа Костюк.

Три пісні — проспівав муж. хор ім. І. Франка під диригентурою Г. Мигаля, а рецитував Петро Михайлишин. Після того, з'єднані хори — жіночий, Т-ва Просвіта в Форт Вілліямі й муж. ім. І. Франка під диригентурою Г. Мигаля та при фортепіяновому супроводі панни Діяни Винярчук, відспівали „Світе тихий", муз. Барнича, а сольову партію, виконала пані Бетi Карп'юк.

Доповідь виголосив проф. Олександер Неприцький-Грановський, якого представив заст. голови КУК, п. М. Савчук. Шановного Гостя публіка вітала сердечно. У своїй доповіді, Шановний Прелеґент говорив про націотворчий вплив поезії Т. Шевченка.

Заповіт, нам даний поетом, залишається несповненим. А національні скрижалі написані кров'ю героїв українського народу, залишаються для нас ті самі, як вони були і для наших великих предків і наших батьків.

Семен Пуляк, голова Збіркового Комітету для Мільйонової Фундації Шевченка, подякував доповідачеві за виголошення реферату і повідомив приявних, що збірка грошей на Мільйонову Фундацію Шевченка вже започаткована.

На закінчення концерту, попередній голова КУК, п. І. Корда, подякував усім виконавцям програми, і всім приявним за участь на концерті. Оформлення сцени виконав диякон М. Малюжинський.

Святочний концерт закінчено відспіванням національних гимнів — „Ще не вмерла Україна", і „Боже щасти".

У Рочестері відзначено жертви голоду

За ініціятивою Філії ДОБРУС-у й Т-ва Сприяння УНР, 28-го квітня в Православній церкві св. Покрови протоєрей М. Чернявський відправив урочисту Панахиду по жертвах Великого Голоду в Україні, організованого й проведеного людоненависницького комуністичною Москвою.

Тридцять років минуло від тої трагічної події. Зітліли кістки невинних жертв та не зітліла пам'ять про рідних і близьких, яким, з волі червоного молоха, судилося передчасно лягти в могилу.

Церква — повна людей. По обидві сторони Гробу Господнього, що стоїть ще серед церкви, стала почесна варта з українським і американським прапорами. Тут же талановито виконана п. Баб'юком, символічна картина всенародньої трагедії: висохла на кістяк жінка простягає до Розп'яття свою висохлу, мертву дитину. А внизу весь обшир заповнений могилами й хрестами.

Такою була Україна в чорних 1932-33 роках, хоч, правда, не хрести ставилися над Покійними, а лише тонкий шар землі прикривав їх, похованих не за християнським звичаєм, закопаних будь-як напівживими родичами, або сусідами.

Комуністичні злочини незчисленні. Тепер їх скидають на мертвого Сталіна, „реабілітуючи" невинних, але й словом не обмовилась комуністична партія про той штучний голод, від якого полягло понад сім мільйонів людей. Не обмовилась, бо винна партія в цілому. Московські володарі „задали тон", а місцеві юди, комуністичні яничари вимітали з хат останню зернину, щоб приборкати непокірних, покарати їх за спротив рабовласницьким колгоспам. Всесоюзна комуністична партія бандитів у першу чергу розправилася з українським народом, завдала йому нестерпних отраждань, потопила в морі крови й сліз.

Урочисто лунають тужні слова Панахиди за тих, імена яких „Ти, Господи, знаєш". Бо їх, власне, не можна обрахувати. Здогадні сім мільйонів при точній статистиці, можливо, воросли б на десять.

Після Панахиди, всі зібрані сіли за поминальний обід приготований діяльним Сестрицтвом парафії. Перед обідом прослухали змістовну доповідь п. Ф. Баланюка, яка нагадала присутнім пережиті страшні роки.

Кажуть, історія може повторитись. За умов комуністичного панування, не виключене таке ж голодове народовбивство в іншій країні. Отже, в міру сил і можливостей ми муснимо наполегливо інформувати вільний світ про те, що несе з собою комунізм, про його безоглядну жорстокість і цинічність, що свого часу відкидала руку допомоги держав - сусідів, запевняючи їх у цілковитому добробуті України.

Ми маємо убивчий для комуністів документ: Білу книгу про чорні діла Кремлю, де зібрані фота й автентичні розпорядження, зв'язані з голодом. Цією книгою все більше зацікавлюються ті, що студіюють східньо-европейські умови життя. Наприклад, з 8-ми книг у міській бібліотеці, не захопиш жадної без попереднього замовлення.

Зважаючи на це, за ініціятовою почесного члена ДОБРУС-у, В. Поповича, проведено збірку на придбання „Білої Книги", яка буде розповсюджена безплатно серед репрезентантів Об'єднаних Націй. Збірка дала 177 долярів.

Панахиду й Поминальний обід вшанували своєю присутністю представники українських організацій: від військових ветеранів — п. Казновський, від ОДВУ — п. Зелез, від Кредитової Спілки — п. Вітковський, від Робітничого Союзу ім. Драгоманова — п. Іванців. Серед гостей були всіма знані фахівці й громадські діячі: А. Повх, проф. Шулежко, проф. Галдзінський, д-р Тимочко, д-р Дмитрів.

Хай не забракне ініцятиви й поза Рочестером у відзначенні минулих страждань нашого народу та вкладені своєї лепти в священну справу боротьби з комуністичною загрозою.

А. Галан

ЗУСИЛЛЯ, ЗВЕДЕНІ НАНІВЕЦЬ

(Закінчення із стор. 2-ої)

стан в країні, що витворився у зв'язку з непогодженням уряду підвищити платні військовикам і федеральним урядовцям на 70%. Одне тягне друге: синдикати долучили ще вимогу встановити платні для непрацюючих членів родини — дітей, дружини, баби, діда — у розмірі 3 500 крузейрів на особу.

По тому засіданні почалися переговори між представниками уряду і синдикатів, партійними лідерами в парляменті, економістами та фінансистами. Хоч для всіх була цілковито зрозуміла неможливість задовольнити подібні вимоги, зацікавлені в них особи та різні „ліві" насідали й загрожували. Знову найбільше відзначився Брізоля, який відбув ряд поїздок по військових залогах, намовляючи молодший командний склад склад „міцно стояти на своєму". Таке саме Брізоля чинив і відносно федеральних урядовців.

Бразилійська преса в один голос стверджує намагання Брізолі в такий демагогічний і надзвичайно шкідливий для країни спосіб набути собі „більшого авторитету" в широких масах, щоб у наступних виборах виставити свою кандидатуру на якесь ще більш відповідальне становище в країні. Зазначають, що його мрія — стати бразилійським Ф. Кастром! Навіть члени фракції, до якої належить Брізоля в парляменті, вирішили контролювати всі виступи цього свого однопартійця, але він ні на кого не звертає уваги і своєї тактики не змінює.

Хоч уряд на згаданому вище засіданні не схвалив ніяких остаточних рішень, всі відчули, що він завагався та втратив певність. У пресі залунали голоси про пляновану „реформу" кабінету міністрів, насамперед про усунення з нього „твердої трійки" — Сантіяго Дантаса, Сельсо Фуртадо, Амаурі Круеля. Офіційних спростовань цим чуткам і досі ще нема.

Депутати федерального парляменту та окремих естадуальних парляментів починають також домагатися підвищення платень. Продуценти відчули, що Сантіяго Дантас не всилі здійснити своїх проєктів урядовою дорогою. Тож, після тримісячної перерви, поволі почали знову підвищувати ціни. Спочатку на цукор, потім на олію, далі на риж... Цікаво, коли підскочили ціни на цигарки, то тютюнові фірми в естаді Парані дали таке дивацьке „пояснення": „У зв'язку з тим, що протягом трьох місяців ціни на цигарки перебували в замороженому стані, надійшла пора піднести їх на 25-30%". Тепер у Парані, робітник, який одержує мінімальну платню, може купити за годину своєї праці лише одну пачку цигарок.

І от від 1-го червня маємо новий декрет уряду (яким скасовано попередній) про піднесення заробітньої платні військовикам та федеральним урядовцям на 70% та встановлення платні для непрацюючих членів родини у розмірі 3 500 крузейрів на особу. Отже, у боротьбі за оздоровлення економіки уряд президента Жвон Гулярта зазнав першої великої прогри; всі, вжиті дотепер міністром Дантасом заходи, зійшли нанівець. Неспроможність стримати зростання дорожнечі є одночасно відчутною прогрою на першому етапі здійснення трирічного урядового пляну, що його уклав міністер плянування Сельсо Фуртадо. А з цим пляном уряд фактично приходив до влади, виґравши у плебісциті „президенціяльний" режим супроти „парляментаризму".

Не постигли ще одержати підвищеної платні військовики та федеральні урядовці, а вже цього самого почали вимагати спочатку працівники цивільної авіяції, а там і взагалі транспорту. Діставши відмову від президента, негайно проголосили генеральний страйк; таке ж збираються тепер вчинити робітники залізниць. На виднокрузі нові вимоги та нові страйки.

Одним словом, Бразилія й далі стоїть перед великим невідомим, що зближається до неї з кожним днем, з кожною годиною. Чи зуміє уряд дати раду в цій надзвичайно складній ситуації?

У Південному В'єтнамі комуністи успішно воюють примітивною зброєю

Сайгон. — Американські військові фахівці та пресові кореспонденти одностайно стверджують, що південно-в'єтнамські комуністичні партизани завдають важкі втрати куди краще озброєним південно-в'єтнамським воякам та американським військовикам, які вишколені в наймодернішу зброю. Комуністи здебільша користуються найпримітивнішою зброєю, вживаючи навіть інколи старих луків і списів. Зокрема вони залюбки вставляють у воду чи у високу траву гостро витесані дерев'яні палі, або кладуть дошки з цвяхами, і коли вояк ступить на таку засідку, то він стає так само небоєздатним, як від кулі з наймодернішого кріса. Перша Командна Група американської збройної сили в Південному В'єтнамі дбайливо комплектує і вивчає всі оті примітивні роди комуністичної зброї і розпоряджає вже справжнім військовим музеєм, на якому можна найкраще зрозуміти успіхи комуністичних партизанів в боях на близьку віддаль, які йдуть в тій країні.

Академія в честь поляглих за волю України в Ню Гейвені

Комітет організацій Ню Гейвену з ініціявити українських комбатантів 30-го травня ц. р. улаштував в залі при укр. церкві св. Михаїла Жалобну Академію в честь поляглих за волю України.

Відкрив Академію голова місцевого Відділу ОбВУА майор Козловський та закликав присутніх вставанням з місць вшанувати пам'ять поляглих. Святочну промову виголосив д-р Іван Козак, голова Відділу ОбВУА в Ню Йорку. У своїй промові згадав про давні і ще свіжі магили наших лицарів, що жертвували всім найдорожчим — своїм життям за волю Рідного Краю. Закликав зберігати ці могили, шанувати пам'ять поляглих та виконувати їх заповіти.

В мистецькій частині виступали: проф. Вадим Кіпа, п-ні Ізабелла Орловська - Фоменко і Олександер Неділько.

Жалобний етюд, муз. Косенка — бравурно і дуже добре виконав проф. В. Кіпа (піяніно): „Ой у полі жито (українська народна пісня), „Мені одаково" (слова Т. Шевченка, муз. Лисенка) і „Гомоніла Україна (слова Т. Шевченка, муз. Лисенка) — відспівав з дуже добрим виконанням оперний артист Олександер Неділько в супроводі проф. В. Кіпи (піяніно).

„Мій батько", вірш М. Ситника — експресивно і чуло продеклямувала п. Галина Хома.

Сонату сі бемоль мінор, комп. Шопена — Граве, Шеро, Марче фуневре, Престо — знаменито виконав твори Шопена проф. В. Кіпа з досконалою технікою. Динаміка і експресія чергувались з переходами в різних варіянтах до чулого піяніссимо. Досконале і неперевершене виконання. Авдиторія була захоплена і довгі, довгі оплески бунагородою виконавцеві.

Очарувала своїм співом також відома в Ню Гейвені п. Ізабелла Орловська-Фоменко, що відспівала в супроводі п. проф. Кіпи (піяніно) три пісні: (слова Є. Маланюка, муз. Фоменка).

Д-р К. Матвієнко

У Греції новий уряд — до часу нових виборів

Атени. — Грецький король Павло призначив колишнього міністра торгу, 64-річного Панайотіса Піпінеліса на нового прем'єра, після того, як тиждень тому зрікся довголітній грецький прем'єр Константин Караманліс. Причиною того зречення була розбіжність поглядів на заплянoвані відвідини грецької королівської пари до Британії: Караманліс був проти такої подорожі, а король настоював на дотримання устійненого з британським урядом терміну відвідин. Новий прем'єр є також членом найбільшої в Греції партії, Національно-радикальної Унії, що її лідером є Караманліс. Цей останній заявив, що він підтримуватиме нового прем'єра і всі рішення короля. Новий уряд триватиме коротко, бо вже в найближчу осінь відбудуться в Греції нові парляментарні вибори. Національно-радикальна Унія має 180 мандатів на всіх 300, але опозиція закидає їй, що вона здобула ту більшість неетичними засобами.

З великим болем і смутком повідомляємо наших Кревних, Приятелів і Знайомих, що дня 16-го червня 1963 року відійшов у вічність в Філядельфії, Па.

бл. п.

АНДРІЙ СТАДНИЦЬКИЙ

Відомий кооператор і громадський діяч на Рідних Землях і тут в Америці.

ПАНАХИДА буде відправлена в П'ятницю, 21-го червня ц. р. в похоронному заведенні С. Креденсор при 25-ій і Бравн вул.

ПОХОРОННИЙ ОБРЯД почнеться в год. 9-ій рано в СУБОТУ з церкви св. Миколая, а відтак на цвинтар на Факс Чейз.

Горем прибиті:

НАДІЯ — дружина
МАРІЯ — донька
Брат ГРИГОРІЙ і сестра АННА в Краю
Родина ШТОГРИНІВ
Родина СУБТЕЛЬНИХ

З глибоким смутком подаємо до відома Українському Громадянству, що наш Дорогий ВУЙКО

бл. п. о. Микола ХМІЛЬОВСЬКИЙ

дійсний крилошанин Митрополичої Консисторії у Львові, катехит і директор Приватної Української Гімназії в Золочеві, директор Малої Семінарії у Львові, парох Мшани біля Львова до 1944 року, помер 30-го квітня 1963 р. на 84-му році життя в Мшані, де проживав по повороті зі заслання.

Похорони відбулися 4-го травня ц. р., при великому здвизі дооколичних громадян.

СТЕФАНІЯ і о. ЙОСИП ЧАЙКОВСЬКІ з Родиною в Боффало
МАРІЯ ВОЄВІДКА
СОФІЯ ХОМІНСЬКА з Родинами в Европі

Замість квітів на могилу сл. п. проф. д-ра МАРКІЯНА ТЕРЛЕЦЬКОГО складаємо $10.00 на Наукове Товариство ім. Шевченка.

Юрій і Оксана МЕЛЬНИКОВИЧ

Загальні Збори українських інженерів у Філядельфії

Філядельфійський Відділ Т-ва Українських Інженерів Америки (ТУІА) відбув 25-го травня цього року Загальні Збори, які пройшли під гаслом громадських справ.

Філядельфійський Відділ ТУІА має 80 членів, з того кругло 20 молодих інженерів. Філядельфійські інженери вибиваються не тільки внутрі професійної організації своєю здисциплінованістю, але і у Філядельфії стоять у перших лавах цілої громади. І так, д-р інж. Богдан Гнатюк, професор Політехнічноо Інституту Дрекселя очолює філядельфійську Філію УККА, а інші члени ТУІА відіграють визначну ролю в ОББУА, Пласті, Пластприяті, в Управі обох українських банків Самопомочі і Української Щадниці.

І в товариському життю Філядельфії інженери здобули собі поважне місце, а елеґантні балі є клю карнавалового сезону. Дохід з балів зуживає Т-во на харитативні цілі.

Постійно, два рази до року, дістають святочну допомогу старші віком інженери - залишенці в Европі. У міру потреби уділювано матеріяльної допомоги родинам померлих членів; щорічно хтось з університетських студентів є на стипендії з фондів Т-ва, щорічно дістає дотацію Катедра Українознавства на Пенсилвенійському університеті. У каденції 1962/63 філядельфійське ТУІА пожертвувало $250 на потреби В-ва Української Енциклопедії. Філядельфійський інженер Зенон Кохановський, що є делеґатом від загалу українських інженерів в Америці до Політичної Ради УККА, наполегливо принаглює справу фінансування і видання друком нетенденційної Історії Східньої Европи. Філядельфійський відділ ТУІА є рішений частинно фінансувати це видання, коли б компетентні установи на це не спромоглися.

Філядельфійський Відділ ТУІА стоїть за ідею скликання Конґресу Українських Інженерів Америки і Канади, для авторитетного з'ясування колоніяльної економічної політики московських большевиків на Україні.

На місце уступившої Управи на чолі з головою д-р інж. Л. Кушнірем, якому висловлено признання, обрано нову Управу на чолі з проф. Володимиром Винницьким. До нової Управи увійшли інженери молодого і старшого покоління, в тому навіть декілька бувших голов Т-ва.

По зборах відбувся товариський вечір з участю родин членів ТУІА. (л)

Вистава „Матері-Наймички" в Клівленді

Серце непохитних ентузіястів нашого театру в цій країні будуть зогріті іскорою, що блиснула в місті городів української культури — Клівленді. Відомий режисер, Микола Крижанівський, разом із своїм помічником Л. Дмитревичем, вспіли об'єднати довкола себе гурт завзятців і поставити драму І. Тогобочного (за поемою Шевченка) „Мати Наймичка".

Імпреза відбулася 5-го травня в авдиторії школи Лінкольн — пройшла з надсподіваним моральним і матеріяльним успіхом. Всупереч доволі спізненій порі року і підборові п'єси („кому нині потрібні старокрайові драми?"...) заля була заповнена. Прийшли батьки, прийшли діти — й усі реагували на сценічну дію так, як собі того тільки бажало українське серце. А після вистави група наших найменших глядачів подалася за сцену й поставила режисерові клопітливе питання: — „Чому такий „шов" можна бачити так рідко?"...

Хай цей реторичний і нериторичний запит молоді буде за відповідь невірним хомам, що сумніваються в виховній ролі рідного театру в діяспорі.

Сама вистава, як виявило „всенароднє" опитування — мала свій помітний рівень і стиль. На кожному русі, на кожному слові було видно, тверду руку режисера. Деякі недомагання, всупереч залізній контролі на пробах, прорвалися на виставі внаслідок треми віч-на-віч із живою авдиторією. Слід не забувати, що тягар гри несли аматори, у виставі не брали активної участи ні режисер М. Крижанівський, ні його дружина.

В таких умовах тим вище треба оцінити знамениту гру Н. Феденяк („Марина"), а далі, Т. Колісниченко („Настя") і Т. Білинського („Марко"). Повага й антейський питомий тягар вічного українця проміновали з гри досвідченого Я. Сідельника („Федір"). Пристойно до образу головних осіб достроїлися: Н. Макогон („Домаха"), О. Білинська („Палажка"), Г. Дмитревич („Гапка"), Л. Дмитревич („Потап") і Я. Кльований („Петро").

Сума сум: добрий, щасливий почин. Побажати б тільки, щоб на ньому не стало... Щоб малі і старі не питали знову: „чому так рідко?"...

О. Гайський

Крайовий З'їзд СУМ у Бельгії

Крайовий З'їзд СУМ у Бельгії відбувається щороку в місяці квітні. Цього року він відбувся 7 квітня в домі УДК у Брюсселі. Членство та юнацтво СУМ заступало 19 делеґатів від 10-ти Осередків, а крім того на З'їзд приїхало чимало активних сумівців у характері звичайних учасників. Між делеґатами видно було також доростаючу молодь, що саме переходить з юнацтва в дійсні члени СУМ.

Після звітів Крайової Управи і делеґатів від Осередків розвинулася довга дискусія над різними питаннями сумівської праці. Дискусія дуже ділова, хоч місцями трохи гостра, що свідчило, що представники СУМ боліють всіми недотягненнями, які подекуди стрічаються.

Головну увагу в дискусії зверталося на впровадження системи роїв в юнацтві, правильника балетних груп, вишколу виховників, сумівських видань, а зокрема журнала „Крилаті" і ін.

Присутні вислухали з цікавістю звітну доповідь уступаючого голови О. Коваля, що був також предсідником зборів. До президії З'їзду входили ще: Ю. Васюта — заступник, та панна Оля Козицька і В. Голуб — секретарі.

На З'їзді рішено впровадити нові засоби стимулу праці в юнацтві, а саме — переходовий прапор юного СУМ, який на наступному З'їзді одержить Осередок, що буде найкраще вести працю з юнацтвом. Також прийнято постанову, що юнацтво СУМ повинно брати організовану участь у Службі Божій свого віровизнання в сумівських одностроях.

З'їзд вислав привіт Митрополитові Кир Йосифові та усій Ієрархії, почесному членові СУМ проф. Г. Ващенкові та схвалив резолюції і постанови. Між іншим рішено упорядкувати вкладки юнацтва. Кожний член СУМ і юнацтва зобов'язаний вплачувати членнську вкладку.

Крайову Управу на наступну каденцію обрано майже з самих молодих сумівців: Г. Оцишко — голова, І. Левицький — заступник, члени КУ: Г. Панчук, В. Деревянка, Б. Дибайло, І. Охримович, М. Курляк. Контрольна Комісія: О. Коваль — голова, М. Хома і Г. Ковтко — члени. Товариський суд: д-р В. Попович — голова, д-р о. Б. Курилас і М. Когут — члени. З'їзд закінчено відспіванням гимну „Не пора". Н. Н.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Успіх співачки Марії Балук у Філядельфії

7-го квітня в залі Горожанського Клюбу, ми мали приємність після довгої перерви знову почути нашу милу гостю, молоду співачку, солістку Опери в Буенос Айресу — Марію Балук. Вона знову дала насолоду слухачам своїм прегарним голосом, стриманою, але глибоко артистичною майстерністю і переконливою інтерпретацією. Особистий чар артистки, елеґантність кожного її руху, доповнювали мистецьке враження цього незабутнього вечора.

Марія Балук має прегарний сопран з італійською школою. Це — поєднання гарної барви голосу з тонким інтонаційним шліфом, правдивого музичного темпераменту з належною технікою і врешті, поєднання широкого виразового діяпазону з інтуїтивним відчуттям міри.

Першу частину концерту, почала артистка циклем арґентинських пісень композиторів: Джінастера, Джуставіно, Луццатті, Наполітано. Вона зарепрезентувала слухачам музику цієї південної країни у природній, повній експресії інтерпретації.

Другий відділ першої частини концерту, співачка присвятила українській музиці, виконуючи мистецькі пісні Нижанківського, Заремби, та українську народню пісню: „Спать мені не хочеться" в дуже цікавій обробці арґентинського композитора Кабльоса Нунеса. І коли ми спочатку вслухувалися в звучання її тембру голосу, в її музичну культуру, технічне уміння, то в українських піснях заговорило до нас крім тих усіх прикмет, ще й правдиве українське серце.

В другій частині концерту, артистка перенесла слухача в часи опери Моцарта з їх конвенціональністю, обмеженою строгими формами; стилево підчеркуючи в арії „Порджі амор" з опери „Ле Ноцце ді Фіґаро" музично - виразові моменти без шкоди для їх клясичности. Арію композитора Верді „Аве Марія" із опери „Отелльо", виконала блискуче в святково-молитовному настрою з умінням і смаком. Співачка погодила стихійну емоційність з технічною контролею в арії „Дель Султано", композитора Чілея, і, врешті заблистіла кольоратурним умінням в арії „Ді Марґаріта", композитора Бойто, з опери „Мефістофеле".

Опісля слідувала українська частина. Співоча універсальність, чутливість і темперамент, дозволили їй вжитися в українську музику, і інтерпретувати вірно та щиро пісні: „Синя чічка", Гайворонського, — Лисенка: „Ой не світи місяченьку", „Дощик", — і врешті в дуже цікавій і ефектовній музичній обробці Грудина: „Ой, волошин сіно косить".

Одначе найважливішим є те, що Марія Балук, побіч численних прикмет гарного її голосу вміє передавати настрій кожного твору, який співає. Її дикція в усіх мовах виконуваних творів була знаменитою. Все це разом, створило дуже милу й теплу мистецьку атмосферу вечора. Публіка оваційно вітала концертантку оплесками і квітами, вимагаючи від неї надатків.

Партію фортепіяну, так дуже відповідальну ролю для осягнення повного мистецького ефекту, виконував д-р Базаля з повним успіхом, за винятком українського репертуару, де хотілось би почути більш досконалого відчуття експресії і стилю, та кращого зсинхронізовання акомпаніятора з солісткою.

Наталія Котович

Загальні Збори ТУСМ у Філядельфії

Річні Загальні Збори місцевого Осередку Діяльности Товариства Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського відбулися 17-го лютого в залі Української Громади при 23-ій і Бравн вул. у Філядельфії при численній участі студентів та представників різних місцевих організацій. Збори рішили вислати привітання для Митрополита Кир Йосифа Сліпого.

Інж. Богдан Кульчицький відкрив Загальні Збори, після чого вибрано Президію в складі: д-р М. Головецький, предсідник, та Мирося Мазурок і Зенон Филипович — секретарі.

Звіт з діяльности за 1962 р. склав уступаючий голова Б. Кульчицький. Зі звіту присутні довідалися, що праця Осередку, крім внутрішніх сходин, була широко розгорнена на зовнішньому відтинку. Чотири доповіді були виголошені визначними громадянами з Філядельфії, як також виголошено десять рефератів студентами Осередку. Крім того, влаштовано Конференцію, присвячену 20-літтю УПА, Академію генерала Т. Чупринки, та брали активну участь в громадському житті міста Філядельфії. Управа Осередку вдержувала широке листування з різними американськими політичними чинниками, вислано тисячі листів до конґресмена Флойда, і багато листів до д-ра Гаріса, капеляна Сенату. В діловому році 1962, приходу було $ 3,777.06, з чого виплачено на народні цілі $ 1,058.00.

Володимир Ванчицький, організаційний референт, здав звіт зі своєї ділянки. Після звіту відбулася дискусія, в якій підкреслено корисну діяльність Товариства.

Інж. Методій Борецький, голова Контрольної Комісії, здав звіт, підкреслюючи дбайливе провадження діловодства Осередку, після чого присутні одноголосно уділили абсолюторію уступаючій управі.

Нову управу Осередку вибрано в такому складі: Роман Циган — голова, Зенон Филипович — заст. голови, Леся Чорнобрива — секретар протоколів, Маркіян Іваш — секретар листування, Рената Шаран — касир, Володимир Ванчицький — орган. реф., Зірка Колінко — пресовий реф., Марта Строчан, Б. Кульчицький мол. імпрезовий реф., Аскольк Скальський — реф. зовнішніх зв'язків, та члени Управи: Зірка Бернадин.

До Контрольної Комісії вибрані: інж. Б. Кульчицький, голова та Богдан Керницький і Мирослава Книш члени.

До Товариського Суду ввійшли: інж. М. Борецький, голова та Оксана Романенчук і Віра Білинська, члени.

Студент Роман Циган, сеньйор Вілланова університет подякував уступаючому голові, інж. Б. Кульчицькому за його корисну працю на студентському відтинку впродовж 3-ох років і закрив збори. М. І.

● В Смені, малій арабській країні на Арабському півострові, Совєти втримують „технічно - інструкторську місію" силок — коло 900 осіб. Є це цілий сильний боєвий відділ, який активно воює проти прихильників скиненого монарха Мохаммеда аль - Барда та підтримує лівого президента Абдуллаха аль - Саляля. Таким чином Совєти тихцем йдуть рука в руку з Об'єднаною Арабською Республікою, яка втримує в Смені 28.000 свого реґулярного війська. ЗДА поспішились визнати режим аль - Саляля.

Короткі вістки

● Румунський пасажирський літак, який летів з Мюнхену через Будапешт до Констанци в Румунії, впав у південній Мадярщині в минулу неділю, при чому всі 27 пасажирів та 4 члени залоги згинули.

● На летовищі під Парижем — відбувався в минулу неділю летунський показ. Між іншими — показувано новий модель англійського літака - бомбовика, що знімався вгору вертикально, як гелікоптер. На жаль, літак, знявшися на 40 стіп вгору, впав вділ якраз перед трибуну суддів, але не розбився. Пілот був приголомшений, але цілий і здоров і його без труду вивели з кабіни.

● У Східньому Берліні — німецькі комуністи даром роздавали число газети „Нове Дойтчлянд" з повідомленням, про висланя Совєтами двох астронавтів.

● Філіппіни, Індонезія і Малаї рішили покликати до життя спільний Центральний Секретаріят, який має приготовити конференцію цих держав та координувати всі дії, які стосуються їхньої безпеки, загроженої аґресивною політикою комуністичного Китаю.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 22-го ЧЕРВНЯ 1963 р.:

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Звичайні місячні збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 83 о год. 3 до 5-ої по пол. в Укр. Горож. Клюбі при Френклін вул. Проситься прибути і відібрати чеки-диденди, бо нікому розсилатись не буде. — С. Гавриш, секр.

Посмертні згадки

НИКОЛАЙ МУЛЯР, — довголітній член Т-ва ім. Т. Шевченка, 156 Відд. УНСоюзу в Честері, побитий напасниками, не відзискавши притомности, помер в шпиталі 21-го квітня 1963 року, на 69 році життя. Покійний походив зі села Глятки, пов. Тернопіль, Зах. Україна. Був щирим українцем, добрим союзовцем. Чотири рази був делеґатом на Конвенції, предсідником Відділу Конґресового Комітету. Був жертвенним на народні цілі. Покійний полишив у смутку дружину Марію і двох синів: Василя і Михайла і 4 внуки. Похорон відбувся, дня 24-го квітня 1963 р. з похоронного заведення до Православної Церкви Пресв. Діви Марії в Честері а відтак на цвинтар в Честері, при участі Приятелів і Родини. По похороні відбулося прийняття, на якому зложили присутні 72.00 дол. на Пам'ятник Шевченкові. Вічна Йому Пам'ять.
Василь Новак, секр.

РОЗШУКИ

Олена БУЧМА (Дмитрівна), уродж. 1898 (?) в с. Бучми-Біньків відізветься ласкаво на адресу:
Eugene T. Butchma
89-12 — 216th Street
Queens Village 27, N.Y.

РУЗЯ САМБОРСЬКА пошукує сестри: роджені в селі Кривці, Зах. Україна. Феня Чупа з дому Самборська і Анна Мичкович з дому Самборська. Мали перебувати в Ню Йорку. Хто знавби дещо про них, або вони самі — прошу писати:
Ilko Iwanus
4730 So. Lowel Avenue
Chicago 38, Ill.

ТАРЗАН, ч. 5051. Віч на віч ящірковим людям...

— Вони вже нас побачили, — крикнув Тарзан, накладаючи стрілу до лука.

— Чекай, — дораджував Гарт. — Їх є забагато і вони зашвидкі. Тепер немає для нас жадної можливости...

— Ваша слушність! — глузливо сказав провідник, а вже ящірковi люди закрутилися і оточили своїми затрусненими списами!